

Internacional

SICÍLIA

01. El jutge Antonino di Matteo al seu despatx. MÓNICA BERNABÉ 02. Estat en què va quedar el vehicle de Falcone després de l'atemptat. ARA 03. Paolo Borsellino i Giovanni Falcone. GETTY 04. Protesta de Scorta Civica contra la Màfia. ANTONIO MELITA / EFE

El nou jutge italià que la Cosa Nostra vol assassinar

Antonino di Matteo investiga la implicació de l'estat italià en les morts de Falcone i Borsellino

MÓNICA BERNABÉ
PALERM

En un dels passadissos més amagats del Palau de Justícia de Palerm, el camí queda tallat de sobte per una gran porta de vidre. Picar a la porta perquè algú et senti des de dins resulta inútil: el vidre, molt gruixut, és antibales. “Ei, vostè! Què vol?”, pregunta un home fornit que vesteix de civil però que porta una pistola enfundada als texans, i que s’acosta amb dos individus armats més en adonar-se de la presència d’aquesta periodista.

Els tres homes són alguns dels guardaespalles d’Antonino di Matteo, el jutge més amenaçat d’Itàlia. La Màfia intenta matar-lo des de fa anys. Dimarts que ve es commemora el 25è aniversari de l’assassinat del magistrat italià Giovanni Falcone, el vehicle del qual la Cosa Nostra va fer esclatar quan es desplaçava de l’aeroport de Palerm a la capi-

tal siciliana el 23 de maig del 1992. També van morir la seva dona i tres homes de la seva escorta. Pocs mesos més tard, el 19 de juliol, un altre jutge, Paolo Borsellino, i cinc dels seus guardaespalles van perdre la vida en un altre brutal atemptat amb bomba a Palerm.

Quan fa un quart de segle de la mort dels dos magistrats, Di Matteo continua investigant aquests assassinats. Però no només la implicació de la Màfia, sinó també la del govern italià.

Una desena de guardaespalles en total fan guàrdia davant la porta del despatx del jutge Di Matteo, segons va poder comprovar el diari ARA. El magistrat surt un instant de la seva oficina i es disculpa perquè ha d’anar al lavabo. L’acompanyen dos escortes. Al despatx de Di Matteo s’acumulen piles de documents. En una de les parets hi ha una foto en blanc i negre en què apareixen somrients Paolo Borsellino i Giovanni Falcone.

Aniversari
Dimarts es
commemoren
els 25 anys
de l’assassinat
del jutge
Falcone

“La nostra hipòtesi és que, amb els assassinats de Falcone i Borsellino i altres matances que van tenir lloc a Roma, Florència i Milà el 1993, la Cosa Nostra pretenia pressionar el govern italià per aconseguir reformes legislatives al seu favor”, explica Di Matteo. “Per exemple, que s’atenués el règim penitenciari als caps de la Màfia o s’eliminés la cadena perpètua i la confiscació dels béns als mafiosos que eren detinguts”, detalla.

Polítics imputats

En el procés hi ha imputats alguns caps de la Cosa Nostra, però també exoficials dels Carabinieri i dels serveis secrets, i personalitats polítiques. Per primer cop representants de l’estat italià i mafiosos s’asseuen en un mateix banc dels acusats. O sigui, el govern italià va cedir presumptament al xantatge de la Cosa Nostra. El primer ministre era aleshores el ja desaparegut Giulio Andreotti, del partit Democràcia Cristiana.

Giuseppe Lo Bianco, que és un dels periodistes sicilians que més han investigat sobre la Cosa Nostra i que treballa per al diari *Il Fatto Quotidiano*, opina que el salvatge assassinat de Falcone “va fer que el govern accedís a dialogar amb la Màfia”. “Els polítics volien salvar-se ells mateixos, i no ser blanc de la Cosa Nostra”, justifica.

L’assassinat de Falcone es coneix a Itàlia com “la matança de Capaci”, perquè va tenir lloc a l’autopista A-29, a l’altura de la sortida que connecta amb aquesta localitat siciliana. Ara dos grans monòlits, a banda i banda de l’autopista, recorden les víctimes. L’atemptat contra Borsellino va passar a la Via d’Amelio –on residia a Palerm la mare del magistrat– i rep el nom d’aquest carrer. El periodista Lo Bianco considera que Borsellino va ser assassinat perquè va descobrir que el govern estava negociant amb la Màfia. ¿Però el jutge sabia alguna cosa realment?

CONTINUA EL DRAMA AL MEDITERRANI

Prop de 5.000 immigrants han sigut rescatats del Mediterrani des de dijous, segons informen diverses ONG. Els rescats s'han efectuat entre les costes italiana i líbia, durant diverses operacions organitzades pels guardacostes

italians i libis. En total, les ONG parlen d'una trentena d'embarcacions que duen a bord 2.500 persones dijous i 1.500 divendres. Des de principis d'any, Itàlia ha rebut més de 46 000 immigrants, un 30% més que l'any passat.

02

03

Un museu que reproduïx l'antic despatx de Falcone

Giovanni Paparcuri va ser un dels assistents més pròxims de Giovanni Falcone i Paolo Borsellino. Presumeix que ell era l'únic que coneixia la contrasenya de l'ordinador de Falcone –a part del mateix jutge, esclar–, i que Borsellino va assistir al seu casament. El 24 de maig de l'any passat Paparcuri va inaugurar al Palau de Justícia de Palerm un petit museu dedicat a tots dos magistrats, on reproduïx les oficines dels dos jutges tal com eren als anys vuitanta.

Al museu s'hi poden veure, per exemple, les màquines d'escriure que Falcone i Borsellino feien servir, els seus escriptors, objectes personals i documents originals firmats a mà per ells. També es conserven les antigues càmeres de vigilància, i la porta de ferro original que hi havia a l'entrada dels despatxos dels magistrats per garantir la seva seguretat. L'únic inconvenient del museu és que l'horari d'obertura és el mateix que el del Palau de Justícia. Es pot visitar només els matins de dilluns a divendres. “Molta gent no volia que es fes aquest museu, així que es millor que l'horari de visita sigui restringit”, opina Paparcuri.

Di Matteo afirma, amb cara de circumstàncies, que no pot respondre a aquesta pregunta. Forma part de la investigació. Però aclareix: “La Cosa Nostra tenia previst eliminar Borsellino, però l'atemptat es va accelerar. Tan sols 57 dies després de l'assassinat de Falcone, van matar Borsellino. Dos atacs tan brutals en tan poc temps són, sens dubte, una anomalia en la història de la Cosa Nostra”. I continua explicant: “Totò Riina va imposar que calia matar urgentment el jutge, encara que això provoqués una reacció de rebuig de l'opinió pública”.

El poder de Totò Riina

Totò Riina era el mític cap de la Cosa Nostra, que es va guanyar el sobrenom de *la Bèstia* perquè es calcula que va assassinar ni més ni menys que unes quaranta persones i va ordenar la mort d'un centenar més. Ara té 86 anys i és a la presó. Va ser detingut el 1993 i compleix cadena perpètua. Amb tot, el novembre del 2013 va ordenar que també calia eliminar el jutge Di Matteo. Les seves paraules van ser interceptades amb micròfons ocults a la presó d'Opera, a Milà, on està intern.

Des de llavors, Di Matteo disposa de les màximes mesures de protecció que pot tenir una persona a Itàlia. Es mou amb vehicle blindat i inhibidors per evitar l'activació d'una bomba a distància, i va amb escorta a tot arreu. “Vaig amb guardaespalles des de fa 23 anys, quan vaig començar a treballar en temes

mafiosos, però la situació actual és excepcional. Crec que alguns presoners tenen més llibertat que jo”, comenta el jutge amb resignació. “Sí, sí, tinc dona i fills, però per sort em donen suport en tot el que faig”, afegeix.

També a finals del 2013 va sorgir a Palerm un moviment ciutadà espontani de suport a Di Matteo, Scorta Civica, que organitza manifestacions i es concentra davant del Palau de Justícia de la capital siciliana cada setmana per mostrar la seva solidaritat amb el magistrat. “No volem que torni a passar el mateix que va passar amb Falcone i Borsellino. Di Matteo és la nostra única esperança per acabar amb la

relació entre la Màfia i l'estat”, assegura Linda Grasso, una de les fundadores del moviment.

Una gran pancarta que diu “Jo estic amb Nino di Matteo” presideix actualment la façana de l'aeroport de Palerm. No obstant això, a Roma i a la resta d'Itàlia el jutge s'acaba de desfermar. O almenys els grans mitjans de comunicació no en parlen, ni el govern, ni ningú. Ni tan sols aquests dies, en què s'han iniciat els actes de commemoració pels magistrats assassinats el 1992. ¿Di Matteo és potser el nou Paolo Borsellino? ¿Continua existint un acord entre la Màfia i el govern italià?

Infiltració mafiosa

Di Matteo torna a somriure i diu que tampoc pot contestar a aquestes dues preguntes. Només comenta: “La Cosa Nostra té al seu ADN intentar relacionar-se amb el poder. Sempre ha sigut així des de l'inici”.

El reporter Lo Bianco és més clar: “La infiltració mafiosa a les institucions ha arribat a tal nivell que podem dir que formen part de la mateixa llotja escènica”. I posa alguns exemples: “El fundador de Força Itàlia [el partit de Silvio Berlusconi], Marcello Dell'Utri, compleix condemna a la presó per la seva vinculació amb la Cosa Nostra. I, en els últims 20 anys, els dos presidents regionals de Sicília, Salvatore Cuffaro i Raffaele Lombardo, també han sigut processats per relació amb la Màfia. Calen més detalls?”

04

Consum crític per fer front a extorsions mafioses

M. BERNABÉ PALERM

Un consum crític. Això és el que proposa l'associació palermitana Addio Pizzo, que es podria traduir al català com “adeu a les extorsions”. El col·lectiu va néixer a la capital siciliana el 2004 per iniciativa ciutadana amb l'objectiu de dir “prou” a la Màfia. O més ben dit, per mostrar la seva solidaritat amb els empresaris i els comerciants que es plantessin i es neguessin a continuar pagant extorsions a la Cosa Nostra.

“En l'actualitat comptem amb mil empresaris i comerciants que s'han compromès a no pagar a la Màfia i a denunciar-la si els exigeix diners”, assegura Daniele Marannano a l'oficina que Addio Pizzo té a Palerm, i que és un pis que el govern italià va ser confiscar a la Cosa Nostra. Aquests comerços i empreses llueixen a la façana un adhesiu amb el logotip de color taronja de l'associació.

Buscar una agulla en un paller

No obstant això, passejant per Palerm, trobar una botiga amb l'esmentat logotip és com buscar una agulla en un paller. “En el conjunt de la província de Palerm, hi deu haver uns 80.000 comerços”, calcula Salvatore Caradonna. En conseqüència, admet que un miler d'empresaris adherits a Addio Pizzo són pocs. “Però suposen un canvi de tendència”, destaca.

“Abans si un comerciant denunciava la Màfia, els clients no anaven a la seva botiga. Nosaltres estem aconseguint el contrari: que els botiguers que es neguen a pagar guanyin clientela”, assegura Caradonna, que declara que els comerciants sovint paguen per conveniència. “A canvi de les extorsions, el botiguer espera que la Cosa Nostra l'ajudi quan té un problema amb algun empleat o amb un altre comerciant que li fa la competència”, diu.

Segons Caradonna, es tracta, per tant, d'un canvi de mentalitat. “A poc a poc l'estem aconseguint”, diu convençut. A Via d'Amelio, el carrer de Palerm on el jutge Paolo Borsellino va ser assassinat el 1992, s'hi alça un arbre en la seva memòria amb un cartell que diu: “Tu que vens aquí a contemplar aquest lloc, recorda que no tots els sicilians som mafiosos, ni tots els mafiosos són sicilians”. És la filosofia d'Addio Pizzo.

Un comerç de Palerm amb l'adhesiu d'Addio Pizzo. REUTERS